

שלישה שאכלו פרק שביעי ברכות

מסכת
הש"ס

א. חיי' פ"ה מהלכות
ברכות הלכה ז' סנה
פסין כו' ע"ש פ"ה
ס' ק"ג ע"ש ו'
יד ב' חיי' פ"ה ס' ה'
וא' סנה שם ע"ש
א"ח ס' ר"ג ע"ש כ'
כ"ו ג' חיי' פ"ה ס'
הלכה יג' וסנה שם
ע"ש א"ח ס' ס' ק"ד
ס' ק' כ'
כ"ו ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש א"ח
ס' כ' ע"ש ו'
י' ח' ע"ש א"ח ס' ס'
ק"ד ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
כ' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש א"ח
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
וכ"י רע"ו ע"ש ו'
כ"א י' ע"ש א"ח ס'
ק"ג ע"ש ו' :

והא מזה נ"י כחרי גברי דמיין . לענין קבץ תפלה ולענין כל
דבר שבפסקה ואפילו הכי חשבינן להו כשלשה וכו' לשנים
אבל לא מלי למימר כחד דמיין דלין יכולות לזמן דהא קתני נשים
מוזמנות לעצמן ורש"י פירש כחרי לענין חובה דלין חייבות לזמן

שאני התם דליכא דעות . מכאן
משמע דנשים יכולות לזמן
לעצמן וכן פשוט בנות רבינו אברהם
חמיו של רבינו יהודה ע"פ אביהן
ומיהו לא נהגו העולם כן וקשה אמאי
לא נהגו מדקתני מוזמנות משמע
דקאמר חייבות לזמן וי"ל דנשים
מוזמנות לעצמן היינו אם רצו לזמן
מוזמנות וכן משמע קצת הלשון
מדקתני בסמוך נשים ועבדים אם
רצו לזמן אין מוזמנין ועוד דמדמה
ליה הגמרא לנשים משמע דחובה
ליכא והא דקאמר בריש ערכין (דף ג'
וה) הכל מחייבין בזימון לחתויי נשים
לענין רשות קאמר ולא לענין חובה
ונשים לרבי עיון אם יולדות בברכה
הזימון של אנשים מאחר שאין מצוות
ויש מביאין ראיה שיוולדות מדאמר
לקמן סופר בברך ובור יולא מכאן
משמע שאף הנשים יולדות בברכה
שלו מיהו י' לדחות אותה ראיה
דשאינו צור שמצין בלשון הקדש ויודע
קצת מאי קאמר אבל אינו יודע לברך
אבל נשים שאינן מצוות כלל מלי
למימר דלא נפקי והא דאמר' במגילה
(פ"ד ד' י.) לזנו ששמוע אשורית ילא
פרסומי ניסא בעלמא שאני כדאמרין
התם (דף יח.) האשתרטיס בני
הרמכים מי ידעין מאי ניהו :
אי הכי אימא סיפא . לא גרס אי
הכי דהא אפי' מעיקר' גמי הוה
מלי למפדך מסיפא דלין מוזמנין :
רב זבד אמר ברוך הוא ומבורך .
ובה"ג פסק ברוך הוא ומבורך
שמו תמיד לעולם ועד ואי הוה עשרה
עני כחרייהו ברוך הוא אלהינו
ומבורך שמו תמיד לעולם ועד :
הא בצוגה ירושלים הא בשאר
ברכות . פ"ח וכו' ד"מ בכל
ברכה וברכה כגון אחר ישתבח
וכיוצא בו ומיהו פוק חזי מאי עמא
דבר קלא נהגו לענות אמן אלא
אחר צוגה ירושלים דבהמ"ז :
רב אשי עני ליה בלחשה .
וכן פסק בה"ג ועוד לדין
דליכא פועלים אפילו אביי מודה :
לא

הגהות הב"ח
(ה) נ"י חיי' פ"ה מהלכות
ברכות הלכה ז' סנה
פסין כו' ע"ש פ"ה
ס' ק"ג ע"ש ו'
יד ב' חיי' פ"ה ס' ה'
וא' סנה שם ע"ש
א"ח ס' ר"ג ע"ש כ'
כ"ו ג' חיי' פ"ה ס'
הלכה יג' וסנה שם
ע"ש א"ח ס' ס' ק"ד
ס' ק' כ'
כ"ו ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש א"ח
ס' כ' ע"ש ו'
י' ח' ע"ש א"ח ס' ס'
ק"ד ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
וכ"י רע"ו ע"ש ו'
כ"א י' ע"ש א"ח ס'
ק"ג ע"ש ו' :

הגהות הגר"א
(ה) נ"י חיי' פ"ה מהלכות
ברכות הלכה ז' סנה
פסין כו' ע"ש פ"ה
ס' ק"ג ע"ש ו'
יד ב' חיי' פ"ה ס' ה'
וא' סנה שם ע"ש
א"ח ס' ר"ג ע"ש כ'
כ"ו ג' חיי' פ"ה ס'
הלכה יג' וסנה שם
ע"ש א"ח ס' ס' ק"ד
ס' ק' כ'
כ"ו ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש א"ח
ס' כ' ע"ש ו'
י' ח' ע"ש א"ח ס' ס'
ק"ד ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
וכ"י רע"ו ע"ש ו'
כ"א י' ע"ש א"ח ס'
ק"ג ע"ש ו' :

[נ"ל אמרי וכו' ברי"ף
ורח"ט]

דניחא להו דמקבע להו בחובה (מעיקרא)
חיי' נשים מוזמנות לעצמן ועבדים מוזמנים
לעצמן נשים ועבדים וקמנים אם רצו לזמן
אין מוזמנין (*והא נשים אפילו מאה) והא
מאה [ה'] נשי כחרי גברי דמיין וקתני נשים
מוזמנות לעצמן ועבדים מוזמנין לעצמן שאני
התם דאיכא דעות א"ה אימא סיפא נשים
ועבדים אם רצו לזמן אין מוזמנין אמאי לא והא
איכא דעות שאני התם משום פריצותא
חסתיים דרב דאמר אם רצו לזמן אין מוזמנין
דאמר רב דימי בר יוסף אמר רב שלשה
שאכלו כאחת ויצא אחד מהם לשוק קוראין
לו ומוזמנין עליו מעמא דקוראין לו הא לא
קוראין לו לא שאני התם דאקבעו להו בחובה
מעיקרא אלא חסתיים דר' יוחנן הוא דאמר
אם רצו לזמן אין מוזמנין דאמר רבה בר בר
חנה א"ר יוחנן שנים שאכלו כאחת אחד מהן
יוצא בברכת חבירו והוינן בה מאי קא משמע
לן תנינא *בשמע ולא ענה יצא ואמר רבי יורא
לומר שאין ברכת הזימון ביניהם חסתיים א"ל
רבא בר רב הונא לרב הונא והא רבנן דאתו
ממערבא אמרי אם רצו לזמן מוזמנין מאי לאו
דשמייע להו מר' יוחנן לא דשמייע להו מרב
מקמי דנחית לבבל : גופא אמר רב דימי בר
יוסף אמר רב שלשה שאכלו כאחת ויצא אחד
מהם לשוק קוראין לו ומוזמנין עליו אמר אביי
והוא דקרו ליה ועני אמר מר זוטרא ולא אמרן
אלא בשלשה אבל בעשרה עד דנייתי מתקף
לה רב אשי אדרבה איפכא מסתברא תשעה
(ה) נראין כעשרה שנים אין נראין בשלשה
והלכתא כבמר זוטרא מ"מ *כיון דבעי לאדכורי
שם שמים בציר מעשרה לאו אורח ארעא
אמר אביי נקימנין שנים שאכלו כאחת מצוה
ליחלק *תניא נמי הכי שנים שאכלו כאחת
מצוה ליחלק במה דברים אמורים כששניהם
סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך
ובור יוצא : אמר רבא *הא מילתא אמרייתא
אנא ואיתמר משה דרבי זורא כוותי
שלשה שאכלו כאחת אחד מפסיק לשנים
ואין שנים מפסיקין לאחד ולא והא רב פפא
אפסיק ליה לאבא מר בריה איהו וחד שאני
רב פפא *דלפנים משורת הדין הוא דעבד
יהודה בר מרימר ומר בר רב אשי ורב אחא מרפתי כרכי ריפתא בהרי
הררי לא הוה בהו חד דהוה מופלג מחבריה לברוכי להו (*יתבי וקא
מיבעיא להו) הא דתנן שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן חגי מילי היכא דאיכא
אדם גדול אבל היכא דכי הרדי גיגהו חלוק ברכות עדיף בריך איניש
(ג) לנפשיה אחר לקמיה דמרימר אמר להו ידי ברכה יצאתם ידי זימון לא
יצאתם וכי תימרו ניהרר וזמן *אין זימון למפרע בא ומצאן כשהן מברכים
מהו אומר אחריהם רב וביד אמר ברוך ומבורך רב פפא אמר עונה אמן ולא
פליגי *הא דאשכחינהו דקא אמרי נברך והא דאשכחינהו דקא אמרי ברוך
אשכחינהו דקא אמרי נברך אומר ברוך ומבורך אשכחינהו דקא אמרי ברוך
עונה אמן תני דהא העונה אמן אחר (ג) ברכותיו הרי זה משובח ותניא אידך
הרי זה מגונה לא קשיא *הא בבונה ירושלים הא בשאר ברכות אביי עני
ליה בקלא כי היכי דלשמעו פועלים וליקומו דהמטוב והמטיב לאו
דאורייתא רב אשי *עני ליה בלחשה כי היכי דלא נולולו בהמטוב (ד) והמטיב
רבי

דלענין חובה אין חייבות לענין
רשות דעות שלשה חסידי להורות
טפי משני אנשים דליכא משום גדלו
לה' אהי : קוראין לו . להודיעו שהם
רואים לזמן ויפנה אליהם במקום
מעמדו ודי להם בכך : ומוזמנין עליו .
ואע"פ שאינו בא אללם : ואמר רבי
יורא לומר שאין ברכת הזימון ביניהם .
לא בא ללמדנו אלא שאין לריבין
זימון דכיון דאמר יולא בברכה כחרי
אשמיטין דלין זימון דלי י' זימון
ברכה שניהם היא שהרי אומר נברך
והוא עונה ברוך הוא : לאו דשמייע
להו מרבי יוחנן . דבר מערבא הוא
דלינו רב בצבל הוה וזני מערבא
היכא שמייע להו : והוא דקרו ליה
ועני . בסמוך הוא אללם ועונה ברוך
הוא : לא אמרן . דלא לריך למימי
גבייהו אלא שלשה אבל עשרה
שלישית משום הוכחה השם עד
דלחי גבייהו : נראין כעשרה . דלין
אדם מומר להבחין בין עשרה
לשבעה : מזה ליתלק . ולברך כל
אחד בפני עצמו בין ברכת המוציא
בין ברכת המזון : אחד מפסיק
לשנים . אם גמרו השנים סעודתן
ורוצין לזמן דרך ארץ הוא שיהא
האחד מפסיק את סעודתו עד
שיזמנו עליו עד ברכת הון דהיינו
ברכה זימון וחזור וגומר סעודתו
אבל שנים אין עליהם להפסיק בשביל
היחיד וימתין עד שיגמרו : לפנים
משורת הדין . ללחשוב : לא הוה
כזה (ה) . מופלג בחכמה ובזקנה מן
השנים : דליכא אדם גדול . שהגדול
מברך כדפסקין לקמן הלכתא (דף
מ"ו.) בא ומלאן . אחד מן השוק
בא ומלא שלשה שהיו מוזמנין : ברוך
ומבורך . דלא מלי למימר שאכלנו
משלו : הא דקאמר ברוך ומבורך .
כדאשכחינהו דקאמר המזמן נברך
אבל אשכחינהו דענו ברוך הוא עונה
בחרייהו אמן : הא בצוגה ירושלים .
שהיא סוף הברכות הרי זה משובח
וכן בסוף ברכות דקרייתא שמע
שחרית וערבית ואחר כל ברכותיו
דקתני בצרייתא הרי זה משובח
אחר גמר כל ברכותיו קאמר
ואחר כל ברכותיו דקתני הרי זה
מגונה בסוף כל ברכה וברכה
קאמר : כי היכי דלשמעו פועלים .
וידעו שגמרה כל הברכה שהרי
אין המברך עונה אמן אלא לבסוף :
וליקומו . לעבדייתיהו ואי משום
דקמפקע להו מהטוב והמטיב לא
איכפת ליה דקסבר דלאו דאורייתא
היא אלא בצוגה תקוה על הרוב
ביתר שנתו לקצורה : רב אשי עני .
להווא אמן בלחשה כי היכי דלא
לשמעו וידעו ששם גמר הברכות
ויוללו בהטוב והמטיב ומיהו משום
דסוף כל ברכותיו הוה ותניא בצרייתא
ה"ו משובח לא סגי דלא עני ליה :
קמיינא

[ד' חיי' פ"ה מהלכות
ברכות הלכה ז' סנה
פסין כו' ע"ש פ"ה
ס' ק"ג ע"ש ו'
יד ב' חיי' פ"ה ס' ה'
וא' סנה שם ע"ש
א"ח ס' ר"ג ע"ש כ'
כ"ו ג' חיי' פ"ה ס'
הלכה יג' וסנה שם
ע"ש א"ח ס' ס' ק"ד
ס' ק' כ'
כ"ו ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש א"ח
ס' כ' ע"ש ו'
י' ח' ע"ש א"ח ס' ס'
ק"ד ע"ש ו'
י' ח' חיי' פ"ה ס' ה'
סנה שם ע"ש
א"ח ס' ק"ג ע"ש ו'
וכ"י רע"ו ע"ש ו'
כ"א י' ע"ש א"ח ס'
ק"ג ע"ש ו' :

סנה שם ע"ש

מגילה ע"ג

תולין קו.

[מנחות מ']

[לעיל ז' ע"ג]

[לקמן ג']